

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

13 09 2024

м. Київ

№ 1311

Про затвердження Типової програми підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти

Відповідно до абзацу п'ятнадцятого пункту 10 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800, пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, та з метою підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Типову програму підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти (далі – Програма), що додається.
2. Директорату шкільної освіти (Хворостяний І.) забезпечити оприлюднення Програми на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра освіти і науки України Сташківа А.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства освіти і науки
України**

13 09 24 № 1317

ТИПОВА ПРОГРАМА

підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти

Укладачі: Міністерство освіти і науки України; Державна установа «Український інститут розвитку освіти»; Барна Марія Михайлівна, завідувачка кабінету впровадження НУШ Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», кандидатка педагогічних наук, доцентка; Лесіна Олена Вікторівна, завідувачка відділу початкової освіти Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»; Гура Тетяна Євгенівна, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради, доктор психологічних наук, професор.

Цільова група: педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники закладів освіти різних рівнів, наукових та науково-дослідницьких установ, інших установ та організацій, які надаватимуть професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти.

Обсяг: 30 год. (1 ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна / дистанційна).

Мета: професійний розвиток фахівців у сфері загальної середньої освіти, які здійснюють комплекс заходів з надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії).

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **основних завдань:**

поглиблення й розширення знань фахівців щодо нормативно-правового та організаційно-методичного забезпечення супервізії;

поглиблення й розширення знань з теорії й практики супервізії у загальній середній освіті;

формування та розвиток професійних умінь і навичок із здійснення супервізії, зокрема, проектування та реалізації циклу супервізії, вибору ефективних форм і методів супервізії, узагальнення й верифікації результатів та ін.;

активізація розвитку значущих професійних якостей фахівців, у тому числі мотивації до професійного самовдосконалення, саморегуляції та рефлексії.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність. У Законах України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» задекларовані поняття професійного розвитку педагогічних працівників (ст. 59 ЗУ «Про освіту»), надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) (п. 2 ст. 54 «Про повну загальну середню освіту») закладені основи для створення умов щодо розбудови інституту супервізії в Україні.

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо набуття (вдосконалення) компетентностей із здійснення супервізії у сфері загальної середньої освіти (далі – Програма) є універсальною і може охоплювати підготовку супервізорів для трьох рівнів освіти: початкової, базової та профільної середньої освіти враховуючи специфіку відповідних професійних і освітніх стандартів.

Програму розроблено з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988; відповідно до Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії)», затвердженого наказом МОН від 14.06.2024 № 855 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2024 за №1201/42546; постанови Кабінету Міністрів України від 05 липня 2024 року № 796 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа (далі – НУШ)» у 2024 році»; професійного стандарту за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Мінекономіки України від 17.09.2021 р. № 568-21 та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.

Напрями: формування і розвиток компетентностей, необхідних для здійснення комплексу заходів з надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам у сфері загальної середньої освіти.

Очікувані результати:

знання й розуміння: нормативно-правового та організаційно-методичного забезпечення, теорії та практики супервізії у загальній середній освіті;

уміння: проектування та реалізації циклу супервізії, вибору ефективних форм і методів супервізії, узагальнення й верифікації результатів;

ціннісне ставлення до здійснення супервізії, професійного самовдосконалення та саморозвитку.

Особливості організації освітнього процесу за Програмою

Суб'єкти підвищення кваліфікації розробляють власні програми підвищення кваліфікації на основі Програми в повному обсязі або частково залежно від професійних потреб та рівня підготовки слухачів, особливостей регіональної системи освіти. Вибір форми організації освітнього процесу за Програмою залишається за суб'єктом підвищення кваліфікації та відповідно до запитів слухачів.

Вивчення окремих модулів та компонентів цих модулів, послідовність вивчення, загальна кількість годин можуть бути зміненими, окремі питання модулів Програми можуть бути перенесені в інші модулі залежно від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати навчання можуть різнитися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретична складова освітньої Програми може бути реалізованою через інтерактивні лекції/відеолекції/вебінари/відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми/навчальні тренінги/ майстер-класи тощо.

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі проводяться в різних форматах за рішенням суб'єкта підвищення кваліфікації.

За результатами успішного завершення навчання за освітньою програмою слухачі отримують сертифікат/свідоцтво про навчання.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст Програми розроблено з урахуванням аксіологічного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного підходів.

Програма містить два модулі та шість взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год., з них: 6 год. – лекційні заняття, 18 год. – практична робота, самостійна робота – 5 год., 1 год. – підсумкові заходи.

Розподіл годин за видами діяльності має орієнтовний характер; послідовність і кількість годин на вивчення окремих тем може змінюватися суб'єктами підвищення кваліфікації у межах часу, передбаченого Програмою.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчального матеріалу лекційних занять, підготовку до практичних занять, а також самостійне опрацювання додаткового матеріалу до окремих змістових модулів або тем у вільний від аудиторних занять час.

Вибір форм організації освітнього процесу, методів і засобів навчання здійснює суб'єкт підвищення кваліфікації для досягнення очікуваних результатів навчання, визначених Програмою.

На завершальному етапі для оцінювання результатів навчання за Програмою підвищення кваліфікації слухачі можуть скласти підсумковий тест.

МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії

Огляд законодавства, що регулює супервізію в освіті. Сутність супервізії, її цілі, функції та завдання. Супервізор та супервізант. Особливості взаємодії супервізора і супервізанта на основі цінностей НУШ. Сфери підтримки, партнерство, стилі взаємодії. Теорія і практика супервізії в освіті України. Міжнародний досвід здійснення супервізії. Переваги та виклики впровадження супервізії у загальній середній освіті в Україні в умовах сьогодення.

Тема 1.2. Андрагогічний підхід в супервізії

Основні положення сучасної андрагогіки. Супервізія крізь призму принципів андрагогіки (розуміння потреб дорослих, стимулювання до саморозвитку тощо). Врахування андрагогічного підходу під час роботи із супервізантами: самостійність, опора на особистий та професійний досвід, індивідуалізація, системність, елективність, актуалізація результатів навчання, професійна підтримка, розвиток освітніх потреб.

Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора.

Характеристика цінностей супервізора (загальнолюдські, професійні, демократичні). Супервізор як лідер освітніх змін. Професійні та особистісні якості супервізора. Ключові компетентності супервізора. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Професійний розвиток та саморозвиток супервізора.

МОДУЛЬ 2

СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Тема 2.1. Принципи, методи та форми супервізії

Принципи супервізії: людиноцентризм, доступність, відповідальність, академічна доброчесність, академічна свобода, добровільність, об'єктивність, гуманізм, демократизм, сприяння навчанню впродовж життя. Методи супервізії, які добираються відповідно до конкретної ситуації та етапу здійснення супервізії: бесіда (діалог), консультування, спостереження, опитування, самооцінювання, аналіз документів. Форми організації та проведення супервізії (за способом організації: очна, очно-дистанційна, дистанційна; за кількістю учасників: індивідуальна і групова).

Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії

Цикл супервізії. Три етапи циклу супервізії: підготовчий, основний, заключний. *Підготовчий етап* (забезпечення умов для здійснення супервізії/-й): самооцінювання професійної діяльності супервізантом, визначення напрямів професійного розвитку чи педагогічних проблем; формування плану та графіку здійснення циклу супервізії; вибір форм і методів здійснення супервізії. *Основний етап* (здійснення супервізійної/-их сесії/-й): реалізація плану здійснення супервізії за узгодженим графіком; коригування плану здійснення циклу супервізії та графіка (за потребою). *Заключний етап* (узагальнення, верифікація результатів): анкетування супервізора для отримання зворотного зв'язку та подальшого планування заходів з надання професійної підтримки та допомоги (за потребою); складання супервізором документації за результатами циклу супервізії; звіт про здійснення супервізії.

Тема 2.3. Документальне забезпечення супервізії

Орієнтовні зразки документів для здійснення супервізії: запит на проведення супервізії; договір з проведення супервізії; план-графік проведення супервізії; акт здачі-приймання наданих послуг супервізії; звіт про проведення супервізії, свідоцтво про проходження супервізії.

Навчально-тематичний план

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумковий тест	Усього
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ					
Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії	2	2	1	-	5
Тема 1.2. Андрагогічний підхід у супервізії	2	2		-	4
Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора	2	2	1	-	5
Разом за модулем 1	6	6	2	-	14
МОДУЛЬ 2. СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ					
Тема 2.1. Принципи, методи та форми супервізії	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії	-	4	1	-	5
Тема 2.3. Документальне забезпечення супервізії		4	2		6
Разом за модулем 2	2	10	3	-	15
Підсумкові заходи	-	-	-	1	1
Усього	8	16	5	1	30

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Coaching youth initiatives: Guide for Supporting Youth Participation // SALTO. URL: https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-938/coaching_guide_www.pdf
2. Module 17: Supervision - Supporting Professionals and Enhancing Service Quality URL: <https://www.issa.nl/node/370>.
3. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/index.php?m=2&b=348>.
4. Венгловська О., Гладкова Г., Новик І., Методичні рекомендації щодо надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії). УІРО, 2024. URL: <https://uied.org.ua/metodychni-rekomendacziyi-shhodo-nadannya-profesijnoyi-pidtrymky-ta-dopomogy-pedagogichnym-praczivnykam-zdijsnennya-superviziyi/>.
5. Закон України «Про освіту» (зі змінами № 3143-IX від 10.06.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
6. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
7. Мушкевич М. І. Супервізія : *навч. посіб.* (до курсу «Супервізія») / Мирослава Іванівна Мушкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 188 с.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
9. Новик І., Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: *комплект навчально-методичного забезпечення*. Київ. УІРО. 2024. URL: <https://uied.org.ua/pidgotovka-supervisoriv-dlya-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osvity-komplekt-navchalno-metodychnogo-zabezpechennya/>.
10. Новик І., Венгловська О. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Київ. УІРО. 2023. 111 с.
11. Підготовка педагогічного персоналу до роботи з дорослими у закладах формальної і неформальної освіти: *анотований бібліографічний покажчик*. Укл.: Аніщенко О. В., Каложна Т. Г., Котирло Т. В., Радомський І. П. За ред Аніщенко О. В. Київ: ШООД імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 282 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733444/1/Pokazhchik_2022.pdf.
12. Порядок надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії): наказ МОН від 14.06.2024 № 855 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 06 serpnia 2024 r. za №1201/42546). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1201-24#Text>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1190-2018-%D0%BF#Text>.

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/672-2020-%D0%BF#Text>.

15. Про анкету самооцінювання : наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-anketu-samoocinyuvannya/>.

16. Рамка безперервного професійного розвитку вчителів. URL: <https://ngschoolteacher.wixsite.com/cpdinsett/cpd-framework>.

17. Рівний рівному. Посібник для менторів. URL: <https://insha-osvita.org/wp-content/uploads/2020/12/Handbook-PeerToPeerUKR.pdf>.

18. Супервізія як стратегія покращення якості викладання. Порадник для супервізорів (наставників) 2018. URL: https://cprpploz.at.ua/poradnik_dlja_supervizoriv.pdf.

19. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів (порадник для супервізорів (наставників). 2018. URL: <http://barna-consult.com/wp-content/uploads/2021/10/Superviziya-Poradnyk-VF-Krok-za-krokom.pdf>.

20. Торп С., Кліффорд Дж. Коучинг. Посібник для тренерів та менторів. URL: <http://surl.li/xluqnd>.

21. Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О. Федоренко; за заг. ред. І. Новик. Київ: УІРО, 2024. URL : <https://uied.org.ua/uchytelskyj-apgrejd-samooczinyuvannya-profesijnovi-diyalnosti/>.

Генеральний директор
директорату шкільної освіти

Ігор Хворостяний